

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 6 (49)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2013

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць.

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 6 (49). — Рівне: РДГУ, 2013. — 210 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних питань викладання іноземної мови за матеріалами доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства», проведеної Рівненським державним гуманітарним університетом, та з проблем вищої освіти за матеріалами міжнародної науково-методичної конференції «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку», яка відбулась у Луцькому національному технічному університеті.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних працівників, викладачів та студентів вищих, професійно-технічних і загальноосвітніх навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкорвайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробійов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 4 від 26.04.2013 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 08.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2013

засобу спілкування, що має на увазі наявність у студентів певного комплексу лінгвістичних знань і комунікативних умінь. У підсумку мовна підготовка менеджерів з туризму формує базовий рівень володіння мовою, який забезпечує вирішення комунікативних завдань, достатніх для обмеженого професійного спілкування у стандартних ситуаціях. Даний рівень співвідноситься з таким ступенем сформованості комунікативної компетентності, яка необхідна для спілкування з діловими партнерами при безпосередньому контакті і по телефону, для участі у ділових переговорах з колегами по фірмі і розуміння змісту ділових листів, реклам, оголошень, виставкових проспектів, каталогів, для складання простих комерційних листів й заповнення формулярів, бланків, актів. У деяких випадках даний рівень володіння мовою дозволяє брати участь у переговорах за підтримки перекладача [7, 35].

Висновки. Враховуючи все вищезазначене, можна зробити висновок про те, що менеджери туристичних фірм повинні вміти правильно охарактеризувати всі труднощі, з якими туристи можуть зіткнутися при виїзді в іншу країну, а також при в'їзді іноземних туристів до України.

Відповідно завдання педагогів, які дають перші професійні навички майбутнім менеджерам з туризму, навчити студентів позитивному ставленню до міжкультурних відмінностей і вмінню з цим працювати, а також навчати іноземної мови більш якісно і доступно, адже від цього залежить майбутнє студентів і майбутнє країни. Взаєморозуміння у міжкультурному спілкуванні – досить важкий процес, результативність цього процесу залежить, насамперед, від особистостей, які беруть участь у ньому. Перші навички спілкування, які у подальшому допоможуть стати гарним фахівцем, молоді люди отримують у ВНЗ. Допущені прогалини необхідно заповнювати у ході вивчення дисципліни «Іноземна мова».

ЛІТЕРАТУРА

1. Вачевський М. В. Основи економіки: навч. посіб. для учнів ліцеїв, коледжів, гімназій та загальноосв. шкіл 10-11-12 класів / М. В. Вачевський, В. М. Мадзігон. – К.: Педагогічна думка. – 2007. – 612 с.
2. Єрмошенко М. М. Менеджмент: навч. посіб. // М. Єрмошенко, С. Єрохін, О. Стороженко. – К.: Національна академія управління, 2006. – 656 с.
3. Левківський К. М. Збірник нормативних актів щодо Болонського процесу / уклад.: К. М. Левківський, З.І. Логвін, Н. Л. Губерська. – К.: ПТЗО, 2008. – 120 с.
4. Михасюк І. Р. Українське підприємництво в умовах глобалізації / І. Михасюк, І. Бернацький. – Львів. Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка. – 2008. – 56 с.
5. Петрович Й. М. Організація підприємництва в Україні: навч. посіб. / Й. М.Петрович, Г. М. Захарчин, А. А. Терехух. – Львів: Оксарт. – 2000. – 320 с.
6. Борозинец Г. К. Формирование иноязычной коммуникативной компетентности будущих специалистов / Г. К.Борозинец. – Воронеж: Издательство Воронежского университета, 2003.
7. Мечковская Н. Социальная лингвистика / Н. Мечковская. – [2-е изд.] – М.: Аспект Пресс, 2004.
8. Плужник И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетентности студентов в процессе профессиональной подготовки / И. Л. Плужник. – М.: ИНИОН РАН, 2003.

И. В. ПЕРИШКО. РОЛЬ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРОВ ПО ТУРИЗМУ

Резюме. Исследуются роль и значение иностранного языка в деятельности менеджеров предприятий сферы туризма, требования, предъявляемые работодателями к кандидатам для работы в туристической индустрии.

Ключевые слова: иностранный язык, подготовка менеджеров, туризм.

I. V. PERISHKO. THE ROLE OF A FOREIGN LANGUAGE IN THE PROCESS OF PROFESSIONAL TRAINING OF A MANAGER OF TOURISM

The summary. The role and importance of a foreign language in the activities of managers of tourism enterprises, the demands by employers for candidates to work in the tourism industry are examined.

Key words: a foreign language, management training, tourism.

Одержано редакцією 20.03.2013 р.

УДК: 373. 5: 811. 112. 2 (07)

Л. А. СЕРЕДЮК

МОДЕЛЮВАННЯ МОВЛЕННЄВИХ СИТУАЦІЙ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ФАКТОР ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАННЯ

Резюме. Стаття присвячена розгляду доцільності використання методу ситуативного навчання з метою підвищення ефективності навчання німецької мови. Пропонується комплекс вправ, в яких органічно поєднані такі види діяльності як розвивальне навчання та дослідницька робота.

Ключові слова: міжкультурне спілкування, комунікативно-орієнтоване навчання, ситуативний підхід, ситуація, принцип ситуативності, навчально-мовленнєва ситуація, моделювання ситуації.

Постановка проблеми. Демократичні перетворення, які відбуваються в Україні, та зростаючі потреби в спілкуванні та співпраці між країнами і людьми з різними мовами та культурними традиціями, зумовили появу

нових ідей і підходів у теорії та практиці навчання іноземної мови в школі, що позитивно позначається на якості навчання/

Як зазначено у “Концепції навчання іноземних мов у середній загальноосвітній 12-річній школі”, іноземна мова є важливим засобом міжкультурного спілкування, вона сприяє вербальному порозумінню громадян різних країн, забезпечує такий рівень їхнього культурного розвитку, який дозволяє вільно орієнтуватись і комфортно почуватись у країні, мова якої вивчається. У зв'язку з цим стає актуальною позиція, за якої здатність зрозуміти представника іншої культури залежить не тільки від коректного використання мовних одиниць, але й від особливих умінь зрозуміти норми його культури, у тому числі мовленнєвої поведінки у різноманітних ситуаціях спілкування [3, 61].

Для того, щоб наблизити навчальний процес до тих вимог, які ставить перед нами європейській вибір, нам необхідні зміни, що стосуються як змісту, так і способу організації навчання.

Сучасні тенденції в курсі викладання іноземної мови як в середніх, так і у вищих навчальних закладах передбачають передусім реалізацію комунікативного підходу. Комунікативно-орієнтоване навчання передбачає формування в учнів комунікативної компетенції--здатності користуватись мовою залежно від конкретної ситуації.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання мовленнєвої ситуації та її моделювання на уроках іноземної мови посідає одне з провідних місць яку науково-методичній літературі, так і в практиці викладання іноземних мов. Навчальна мовленнєва ситуація розглядається у методиці як сукупність життєвих умов, що спонукають до висловлення думок і використання при цьому мовного матеріалу. У мовленнєвій ситуації відбувається апробація зразків і моделей реального іншомовного спілкування, формується мовленнєва поведінка учнів, мобілізується їхня увага та розвивається уява, поживляється процес навчання.

Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури свідчить, що питаннями ситуативності мовлення і створення навчальних комунікативних, логічно побудованих ситуацій займалося багато вчених (Е.Шубін, Й. Берман, В. Бухбіндер, В. Скалкін, Г. Рубінштейн, Є.Розенбаум, О. Леонтьєв, В. Артемов, А. Хорнбі, Д. Берн, В. Апелътта ін).

В багатьох підручниках німецької мови для загальноосвітніх шкіл, на жаль, переважають вправи на оволодіння мовними конструкціями у відриві від комунікативної ситуації та функцій у мові. Мало вправ і у функціональній граматиці, які б забезпечували тренування учнів у використанні мовних явищ у зв'язку з конкретною комунікативною ситуацією. Все це призводить до того, що в учнів виробляється далекий від комунікативного стереотип поведінки, створюються психологічні бар'єри в процесі спілкування, які важко подолати.

Метою статті є обґрунтування доцільності використання нових методів викладання іноземних мов, підкреслення ефективності використання методу ситуативного навчання на уроках іноземної мови в загальноосвітній школі як фактора інтенсифікації навчання іншомовному спілкуванню.

Виклад основного матеріалу дослідження. За Є. Пассовим [6, 20] поняття “ситуація” можна розглядати як основу навчання. За таким критерієм, *ситуація* – це така динамічна система взаємовідносин між комунікантами, яка завдяки її відбиттю в свідомості породжує особистісну потребу в цілеспрямованій діяльності та живить цю діяльність [7, 5].

Г. Китайгородська під *ситуацією* усного спілкування розуміє сукупність умов діяльності і ситуації її протікання, у яких мовленнєві дії є найбільш необхідними, оптимальними, можливими у порівнянні з іншими засобами для успішного виконання цієї діяльності [2, 238].

Слід зазначити, що у процесі навчання іноземних мов нас цікавлять не будь-які ситуації дійсності, а лише такі, що спонукають учнів до мовлення, стимулюють їх до комунікативно-вмотивованого виконання мовленнєвих дій. Йдеться про мовленнєві або комунікативні ситуації, які О.І.Вишневський визначає як “органічний компонент спілкування”, а в багатьох випадках і “засіб комунікації” [1, 71].

Для ілюстрації вищесказаного наведемо приклади комунікативних ситуацій.

На початковому етапі навчання усного мовлення учням пропонується ситуація: *Ти тільки приїхав на відпочинок у міжнародний табір і ще нікого не знаєш. Познайомся з хлопчиком (дівчинкою), який (яка) говорять тільки німецькою мовою.*

Спеціальні сигнальні картки дають можливість учням чітко усвідомити структуру створеної ситуації. Вони допоможуть їм побудувати діалог [8, 17]:

Привітайся і розпитай про справи та здоров'я	Запитай про ім'я	Попрошайся
---	------------------	------------

Hallo! Ich bin froh dich zu sehen!	Wie heißt du? Wer bist du? Wie ist dein Name?	Tschus! Auf Wiedersehen! Bye!
---------------------------------------	--	----------------------------------

Wie geht es Dir?

В процесі вивчення нових слів та структур схема діалогу, відповідно ускладнюється, розширюється варіативність сигналів. Так, наприклад, сигнал передбачає різні варіанти та форми:

Hallo! Guten Morgen! Guten Tag! Guten Abend! Wie geht es Dir? Prima! Fein! Einfach Klasse! Schlecht. Furchtbar! Alles ist gut. Ich bin froh, dich zu sehen. Ich auch Знаючи особливості кожного з варіантів, учень свідомо вибирає найкращий з них для своєї ролі.

Для створення різноманітних ситуацій на уроках іноземної мови підійде інтерв'ю. Щодо основної частини інтерв'ю, то його можна пов'язати з вивченою темою або з вивченою граматичною структурою; в алгоритм діалогу можна ввести питання одного або різних типів тощо. Спостерігаючи роботу кореспондентів по телебаченню, учні можуть імпровізовано зобразити відеокамеру, відтворити характерні рухи. Можна організувати інтерв'ю в групах – один кореспондент бере інтерв'ю у двох чи трьох осіб, одна особа може давати інтерв'ю декільком кореспондентам. Під час інтерв'ю кореспондент може вивчати якісь питання або проблеми та робити висновки. У другому класі, наприклад, кореспондент цікавиться, що люблять робити діти у школі і взяти інтерв'ю у цілої групи, ставлячи кожному по 1-2 запитання: *Was machst du gern in der Schule? Spielst du in der Schule gern? / Schreibst du in der Schule gern? / Singst du gern?* usw.

На інших етапах вивчення іноземної мови змінюється тема запитань, їх характер та кількість. Дуже важливо, щоб із самого початку такої роботи учні прагнули “увійти в роль”, а не просто говорили свої слова. Бажано, щоб школярі проявляли свої емоції та вели себе, яку житті. Учителю слід звертати на це постійну увагу та заохочувати учнів не розповідати діалог, а розіграти його за ролями.

За умов введення граматичної структури, наприклад, *Ich habe einen / eine/ein ...* та нового лексичного матеріалу, наприклад, по темі “Сім'я” (*die Mutter, der Vater, der Opa, die Oma, der Bruder, die Schwester, die Tante, der Onkel* usw.) учитель, познайомивши учнів з новими словами, відразу пропонує таку ситуацію: “*Уявіть собі, що ви нещодавно познайомились з новим сусідом. Він просить вас розповісти про себе. Ви хочете розказати йому про свою сім'ю*”. Далі вчитель наводить зразок очікуваної відповіді, наприклад: *Ich habe eine Mutter. Ich habe einen Vater. Ich habe eine Oma*. Вправа повторюється з кожним учнем.

Незважаючи на те, що дана вправа починається з ознайомленням з новим лексичним та граматичним матеріалом, вона має ознаки й умовно-мовленнєвої вправи: у ній міститься мовленнєва задача, відпрацьовується певна граматична структура, яка засвоюється паралельно з її функцією в мові. Крім цього, у даній вправі спостерігаються, хоч і частково, ознаки справжньої комунікації: наявність позамовленнєвої задачі “Я хочу розповісти про свою сім'ю”, присутність уявного співрозмовника.

Подібних ситуацій (і при цьому найрізноманітніших) повинно бути стільки, скільки потрібно для міцного становлення мовленнєвої навички. Учитель може запропонувати такі ситуації: “*Уяви собі, що в клас прийшов новий учень. Він просить тебе розказати ваш розклад уроків*” (*Sieh, hier ist unser Stundenplan. Am Montag haben wir Deutsch, Mathe, Erdkunde, Sport und Musik. Am Dienstag...*).

“*В тебе є товариш по листуванню у Німеччині. Ви тільки розпочали переписуватись, до того ж не бачили ніколи один одного. В одному з листів він просить розповісти, як ти виглядаєш*” (*Ich bin gross. Ich habe blaue Augen. Meine Haare sind lang und schwarz...*).

Наведені вправи є такими, в яких роль учнів ще не є мовленням у повному розумінні цього слова. Це лише імітація мовлення, але в її процесі учень може проявити свої індивідуальні якості, ініціативу.

Становлення мовленнєвої навички залежить, як уже зазначалося вище від кількості та різноманітності ситуацій, а також від умілого підключення даної структури та лексичних одиниць до наступного програмного матеріалу. Так, після засвоєння граматичної структури *ich habe...*, учитель пояснює утворення запитальних речень з даною структурою і пропонує наступну ситуацію: “*Мама доручила тобі купити до нового навчального року все необхідне в крамниці канцелярських товарів. Ти приходиш в магазин і запитуєш у продавця, чи в них є потрібні тобі речі*” (*Haben Sie einen Kuli I ein Lineal / eine Federtasche?*).

Для закріплення вивченого матеріалу вчитель може запропонувати вже складніші ситуації, в яких потрібно поєднати щойно опрацьований матеріал з вивченим раніше. “*Твій товариш просить тебе розповісти про свого домашнього улюбленця*”. Якщо раніше структура *ich habe* була об'єктом уваги учня, то в ситуаціях з підключенням її до іншого програмного матеріалу вона поступово стає операцією, тобто починає автоматично функціонувати у мовленні учня.

Висновки. Отже, для забезпечення комунікації на уроці (для введення учня у мовленнєву ситуацію), необхідно: 1) наявність предмета розмови; 2) розуміння учнями мети висловлювання; 3) умови спілкування, достатні для здійснення висловлювання. Будь-яка навчальна (комунікативна) ситуація повинна включати: інструкцію (мовленнєвий стимул, опис обставин, у яких має виникнути мовленнєва реакція) та зразок передбаченої реакції (на рівні реплік співрозмовників чи невеликого зв'язного висловлювання).

Комунікативні ситуації (реальні, уявні, ігрові) є дієвим стимулом Для використання конкретної лексики та певних граматичних конструкцій.

Постійними структурними елементами ситуативного мовлення є так звані екстралінгвістичні компоненти спілкування – жести, міміка, інтонація, наголос, модуляція голосу тощо.

Навчальні ситуації потрібно підбирати й планувати для досягнення певних цілей з врахуванням інтересів, запитів та мовленнєвої підготовки учнів. Використання різноманітних ситуацій забезпечить не лише формування граматичних та лексичних автоматизмів, але й буде сприяти поступовому переходу до мовлення більш варіативного, ініціативного з елементами евристичності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вишневський О. І. Методика навчання іноземних мов: навч. посіб. / О. І. Вишневський. – К.: Знання, 2011. – 206 с.
2. Китайгородская П. А. Интенсивное обучение иностранным языкам в высшей школе / Г. А. Китайгородская. – М.: Изд-во московского университета, 1987. – 340 с.

3. Книга для вчителя іноземної мови: довідково-методичне видання / упоряд. О. Я. Коваленко, І. П. Кудіна. – Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. – 416 с.
4. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2002. – 328 с.
5. Панова Л. С. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: підручник / Л. С. Панова, І. Ф. Андрійко, С. В. Тезікова [та ін.]. – К.: ВЦ „Академія”, 2010. – 328 с.
6. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование / Е. И. Пассов. – Липецк: Липецк. гос. пед. ин-т, 1998. – 159 с.
7. Скалкин В. Л. К вопросу ситуативно-тематической организации материала устной речи как средство стимуляции изучения иностранного языка в школе / В. Л. Скалкин, О. И. Яковенко // Иностранные языки в школе. – 1990. – № 6. – С. 3-7.
8. Яніна В. М. Навчаємо спілкуватися іноземною мовою через рольові ігри і драматизації / В. М. Яніна // Іноземні мови. – 2003. – № 3. – С. 17-18.

Л. А. СЕРЕДЮК. МОДЕЛИРОВАНИЕ РЕЧЕВЫХ СИТУАЦИЙ НА УРОКАХ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА КАК ФАКТОР ИНТЕНСИФИКАЦИИ ОБУЧЕНИЯ

Резюме. Стаття посвящена рассмотрению целесообразности использования метода ситуативного обучения с целью повышения эффективности обучения немецкому языку. Предлагается комплекс упражнений, в которых органично объединены такие виды деятельности как развивающее обучение и исследовательская работа.

Ключевые слова: межкультурное общение, коммуникативно-ориентированное обучение, ситуативный подход, ситуация, принцип ситуативности, моделирование ситуаций.

L. A. SEREDYUK. MODELING OF COMMUNICATIVE SITUATIONS AS A FACTOR OF INTENSIFICATION OF TEACHING AT THE FOREIGN LANGUAGE LESSONS

The summary. The article deals with appropriate usage of situational teaching with the aim of increasing of German language teaching efficiency. The block of exercises is given in which such types of activities as developing teaching and researching work are joined organically.

Key words: intercultural communication, communicatively oriented teaching, situational approach, situation, principle of situation, situation of communicative teaching, situation modeling.

Одержано редакцією 15.03.2013 р.

УДК: 373. 5. 016: 811. 111 - 057. 874

Н. І. СТАНІСЛАВЧУК

ВІДБІР АНГЛОМОВНОГО КРАЇНОЗНАВЧОГО ТЕКСТОВОГО МАТЕРІАЛУ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УСНОМОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ СТАРШОКЛАСНИКІВ

Резюме. У статті розглядається проблема відбору англomовного текстового країнознавчого матеріалу для формування усномовленневої компетенції учнів старшої школи. Сформульовані вимоги до текстів, на основі яких відбувається ефективно навчання усної комунікації.

Ключові слова: усномовленнева компетенція, міжкультурна комунікація, автентичні тексти.

Постановка проблеми. В умовах розширення міжнародних зв'язків підвищуються вимоги до рівня практичного володіння англійською мовою, оскільки вона є засобом міжнародного спілкування. Головна мета навчання іноземної мови у середній загальноосвітній школі полягає у навчанні учнів міжкультурного іншомовного спілкування у межах тематики, визначеної навчальною програмою, так, щоб здобуті в школі знання з іноземної мови та сформовані мовленнєві вміння змогли забезпечити учням доступ до інших національних культур.

Численні дослідження з питань взаємодії культур свідчать про те, що зміст і результати різноманітних міжкультурних контактів багато в чому зумовлюються здатністю їх учасників розуміти один одного й досягати згоди, яка передусім визначається етнічною культурою кожної із взаємодіючих сторін, психологією народів, цінностями, домінуючими у певній культурі. У культурній антропології такі взаємовідносини різних культур отримали назву «міжкультурної комунікації», яка означає обмін між двома і більше культурами та продуктами їх діяльності, що здійснюється в різних формах [6]. Такий обмін може відбуватися як у політиці, так і у міжособистісному спілкуванні людей у побуті, сім'ї, неформальних контактах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що проблему одночасного оволодіння мовою і культурою досліджувала низка вчених, таких як Н.Ф.Бориско, Н.Б.Ішханян, О.Г.Оберемко, Ю.І.Пассов, Г.Д.Райхштейн, В.В.Сафонова, О.І.Селівана, В.Л.Скалкин, Н.К.Скляренко, О.Б.Тарнопольський, N.Brooks, M.D.Brown, R.Lado, R.Oxford, B.Tomalín та ін., не всі аспекти даної проблеми висвітленні. Питання формування усномовленневої компетенції на основі автентичних країнознавчих матеріалів розглядалися в основному у методиці російської мови як іноземної та англійської мови для вищих навчальних закладів.

Аналіз психологічних і методичних аспектів проблеми, узагальнення досвіду вчителів іноземної мови, а також власні спостереження за процесом навчання іноземної мови в старшій школі дають підставу зробити висновок про те, що тексти країнознавчого характеру використовуються переважно для накопичення фонових

З М І С Т

Розділ 1. ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ТА ДІАЛОГУ КУЛЬТУР.	3
ПЕРЕДМОВА.	3
<i>Антоненко Н.Є.</i> Навчання іноземної мови у світлі теорії множинного інтелекту Г. Гарднера.	4
<i>Безкоровайна О.В.</i> Інтерактивні технології навчання іноземної мови у контексті парадигми особистісно зорієнтованої освіти.	6
<i>Бігунова С.А., Зубілевич М.І.</i> Використання символічних власних імен-антропонімів при вивченні лексичних одиниць.	11
<i>Бойко Н.Г.</i> Засоби формування міжкультурної компетенції учнів на уроці іноземної мови в середній школі.	14
<i>Ветрова І.М.</i> Контекстний підхід у навчанні майбутніх учителів іноземної мови.	17
<i>Воробйова Л.М.</i> Мовленнєве спілкування як засіб навчання іноземної мови.	21
<i>Гасва Н.І.</i> Методична організація вправ для навчання читання за принципом типології.	23
<i>Горобець І.А.</i> Формування особистісної культури викладача іноземної мови в контексті діалогічного мислення.	26
<i>Гронь Л.В.</i> Організація підготовчої роботи до вільного переказу іншомовного тексту.	28
<i>Губіна А.М.</i> Проблеми розвитку креативності у студентів технічних спеціальностей засобами технології проектування.	31
<i>Джавва Н.А.</i> Робота з літературними текстами на занятті з німецької мови як іноземної.	34
<i>Дзюбишина Н.Б.</i> Стратегії навчання іноземних мов як лінгводидактична проблема.	36
<i>Забіяка І.М.</i> Особливості впровадження інтернет-технологій в організацію самостійної роботи при вивченні іноземної мови.	40
<i>Касаткіна О.В.</i> Особливості формування мовної особистості у контексті діалогу культур.	43
<i>Кочубей О.С.</i> Шляхи формування усної перекладацької компетентності студентів-філологів.	45
<i>Лавриненко О.Л.</i> Гендерні особливості мовних якостей студентів у процесі викладання іноземної мови.	49
<i>Лобанова С.І.</i> Взаємозв'язок між особливостями навчально-виховної системи та природним і соціальним середовищем у римському суспільстві родового періоду.	52
<i>Мазурок О.М.</i> Мотиваційно-сміслова готовність майбутнього вчителя іноземної мови до виконання професійної діяльності.	55
<i>Мартинюк А.П.</i> Психолого-педагогічна проблема формування комунікативних навичок у студентів технічних спеціальностей засобами методу проекту на заняттях з іноземної мови.	57
<i>Мезін В.Г.</i> Назви вправ у навчанні англійської мови.	60
<i>Михальчук Н.О., Івашкевич Е.З.</i> Комунікативно зорієнтоване навчання підлітків іноземної мови: теоретико-методологічний дискурс.	63
<i>Моїсєєва О.С.</i> Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземної мови.	68
<i>Михальчук Ю.О.</i> Використання терапевтичної метафори (притчі) у професійній підготовці менеджера.	70
<i>Мороз Л.В., Трофімчук В.М.</i> Комунікативна методика навчання іноземної мови студентів професійно-природничого спрямування.	74
<i>Набочук О.Ю.</i> Становлення екологічної культури майбутнього педагога в сучасних умовах функціонування вищої освіти.	77
<i>Павловська Л.О.</i> Застосування методу логіко-семіотичних опозицій у прагмасемантичному вивченні вербальних формул побажань різноструктурних мов.	81
<i>Палій В.П.</i> Особливості взаємодії лексики та граматики в навчанні французької мови.	84
<i>Перішко І.В.</i> Роль іноземної мови у процесі професійної підготовки менеджерів з туризму.	86
<i>Середюк Л.А.</i> Моделювання мовленнєвих ситуацій на уроках іноземної мови як фактор інтенсифікації навчання.	88
<i>Станіславчук Н.І.</i> Відбір англомовного країнознавчого текстового матеріалу для формування усномовленнєвої компетенції старшокласників.	91
<i>Столярчук О.В.</i> Ділова гра на уроках німецької мови як засіб професійного самовираження старшокласників у загальноосвітніх навчальних закладах у контексті особистісно зорієнтованого підходу.	93
<i>Третьякова К.В.</i> Формування самоосвітньої компетенції в процесі вивчення латинської мови.	96
<i>Фрідріх А.В.</i> Формування крос-культурної компетентності студентів-філологів у контексті діалогу культур.	98
<i>Шовковий В.М.</i> Система навчання класичних мов у контексті загальної теорії систем.	101
<i>Шульжук Н.В.</i> Пріоритетні підходи до вивчення мовних одиниць в аспекті сучасних наукових лінгвістичних парадигм.	104
<i>Юрків А.Я.</i> Педагогічні засади здійснення категорії оцінки та способів її вираження у сучасній французькій мові.	108

<i>Яцюрик А.О.</i> Теоретико-методичні засади вивчення особистісних корелятивів креативності людини.	110
Розділ 2. ВИЩА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.	113
ПЕРЕДМОВА.	113
<i>Білоус Т.Л.</i> Залежність рівня підготовленості майбутніх працівників органів внутрішніх справ до професійної діяльності від їх емоційного стану.	113
<i>Варецька О.В.</i> Розвиток соціальної компетентності вчителя початкових класів в умовах соціокультурного середовища сільської школи.	118
<i>Горобець Т.В., Шкоба В.А.</i> Модель організаційно-методичного забезпечення практики студентів педагогічного коледжу відділення «Музичне мистецтво» в дошкільних навчальних закладах.	123
<i>Гулай О.І.</i> Акмеологічні та синергетичні засади неперервного навчання майбутніх будівельників.	126
<i>Димар Н.М., Поліник С.І., Романенко О.В.</i> Значення біоетики у формуванні природничо-наукової компетенції при вивченні біології.	131
<i>Долуда А.В.</i> Формування цілей навчання проектуванню харчових підприємств майбутніх інженерів-технологів.	134
<i>Єршова Л.М.</i> Формування системи виховних ідеалів міщанського стану підросійської України.	136
<i>Зарицька А.А.</i> Сутність та структура готовності до професійної самореалізації майбутнього вчителя музики.	141
<i>Ільмінська О.О.</i> Структурування змісту навчання майбутніх інженерів-технологів з технології хлібобулочних виробів.	144
<i>Кирмач Г.А.</i> Цінність іншої людини: аналіз поняття.	147
<i>Козіброцький С.П., Файдевич В.В.</i> Технологія конструювання навчального процесу фізичної культури.	152
<i>Козяр М.М., Сасюк З.К.</i> Опорні кресленики як ефективний інноваційний засіб вивчення правил нанесення розмірів.	154
<i>Колосова Л.М.</i> Організаційно-педагогічні умови підвищення ефективності управління професійним розвитком методистів районних (міських) науково-методичних установ.	158
<i>Кравчук М.Г., Головченко О.В., Жгут О.А., Романенко О.В.</i> Реалізація принципу наступності в процесі засвоєння базових біологічних знань студентами-медиками.	161
<i>Лепкий М.І., Подоляк В.М., Саварин П.В.</i> Оцінка готовності студентів-магістрів вищого технічного навчального закладу до педагогічної діяльності.	165
<i>Олексів Н.А.</i> Теоретичні засади організації самостійної роботи студентів вищих технічних навчальних закладів.	167
<i>Павленко О.М.</i> Проблема джазової імпровізації у змісті інструментально-виконавської підготовки майбутнього вчителя музики.	171
<i>Падалко А.М., Падалко Н.Й.</i> Педагогічні аспекти міжпредметної взаємодії в процесі багаторівневої підготовки майбутніх інженерів-електриків.	173
<i>Полухтович Т.Г.</i> Участь вищої освіти України в Болонських перетвореннях.	177
<i>Поніманська Т.І.</i> Динаміка формування готовності студентів до гуманістичного виховання дітей старшого дошкільного віку.	179
<i>Потапюк Л.М., Потапюк І.П.</i> Докторські програми як складова модернізації системи вищої освіти в Україні.	186
<i>Романовська Т.І., Левчук Н.І.</i> Організація освіти у вищій школі.	189
<i>Руда О.Ю.</i> Деякі аспекти інтеграції знань студентів у процесі вивчення біологічних дисциплін у медичних вищах.	191
<i>Триндюк В.А.</i> Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку.	193
<i>Щербініна О.М.</i> Методологічні засади інструментально-виконавської підготовки музиканта-педагога в системі мистецької освіти.	196
<i>Янцур М.С.</i> Профорієнтаційна підготовка майбутніх педагогів у системі вищої освіти.	199
<i>Відомості про авторів.</i>	206